

Met de campagne *Transforming Livestock Production* reikt Bayer de varkenshouder en zijn dierenarts hulpmiddelen aan, waarmee beiden de productiviteit van de varkenshouderij kunnen verhogen. – DOMINIQUE

GEVAERT & KLAAS VANMOORTEL, BAYER –



FOTO: BAYER

Binnenkant van de urineblaas van een zeug met een blaasontsteking.

Extra aandacht voor de zeug in het kraamhok voorkomt veel ellende

• varkens

In dit artikel worden enkele problemen van de zeug in het kraamhok onder de loep genomen. Gerichte aandacht voor deze dieren kan veel ellende voorkomen.

Overdracht van schurft van zeug naar biggen

Biggen kunnen zich met schurft besmetten door contact met de zeug in het kraamhok. Meer dan 86% van de schurftmijten vind je op de kop van besmette varkens, met de hoogste concentratie aan de binnenkant van de oren. Schurftmijten kunnen maar tijdelijk (10 dagen) overleven in de omgeving van het varken.

Ook al is schurft niet meteen opvallend zichtbaar, toch leidt de aandoening tot productieverliezen, die vooral aanzienlijk kunnen zijn bij vleesvarkens. De onrust en jeuk veroorzaken een lagere groei en een hogere voerconversie. Schuurgedrag van varkens wijst op schurft en is gemakkelijk op het bedrijf zelf na te gaan. Observeer een groep varkens gedurende 15 minuten zonder hen te verplaatsen. Noteer het gemiddelde aantal schuurwaarnemingen per varken. Door op een vaste dag in de maand een schuurindex voor je varkens te bepalen, kan je de evolutie in functie van de tijd nagaan. Boven een schuurindex van 0,4 is je bedrijf verdacht van schurft. Een schuurindex van 0,4 betekent bijvoorbeeld dat 4 varkens op 10 binnen de observatieperiode van 15 minuten zich elk eenmaal hebben geschuurd of 2 varkens op 10 zich elk tweemaal hebben geschuurd.

Overdracht van wormen van zeug naar biggen

Biggen kunnen zich in het kraamhok ook besmetten met eieren van de spoelworm (*Ascaris suum*), die door de zeug worden uitgescheiden. De vrouwelijke wormen produceren 5 tot 8 weken na de ei-opname tot 200.000 eieren per dag. De eieren kunnen tot 7 jaar overleven in de buitenwereld. Een individuele zeug die besmet is door een laag aantal wormen kan dus toch een massale besmetting van de kraamhokken veroorzaken. Wormen kunnen achteraf bij de vleesvarkens leiden tot verminderde groei, slechtere voerbenuiting en luchtwegproblemen door bijkomende besmetting met virussen en mycoplasmen na de migratie van de wormlarven doorheen de longen. In het slachthuis kunnen delen van de levers afgekeurd worden, omdat ze beschadigd zijn door de migratie van de wormlarven doorheen het leverweefsel.

Besmetting door bacteriën uit de blaas

Vlaams onderzoek bracht aan het licht dat 10% van de zeugensterfte verklaard werd door urineweginfecties. Maar zelfs een

blaasontsteking zonder ziektekenen (subklinisch) wordt geassocieerd met tegenvallende reproductieresultaten. De urineblaas doet dienst als reservoir voor bacteriën en na het werpen kunnen de kiemen gemakkelijk doorheen de dan nog geopende baarmoederhals opklimmen tot in de baarmoederhoorn. Zeugen met een blaasontsteking doen het slechter voor een hele rij vruchtbaarheidsparameters, zoals minder levend geboren biggen, meer ziekte rond het werpen, minder gespeende biggen, meer opgeruimde zeugen na het spenen, en bij de volgende inseminatie een langer interval tussen spenen en bronst en een lager drachtpercentage. Uit onderzoek is gebleken dat een zeug met een urineweginfectie vóór het werpen 3,5 keer meer kans heeft om na het werpen een baarmoederontsteking te krijgen dan gezonde zeugen.

Om deze problemen te voorkomen komt het er dus op aan om te weten te komen welke zeugen voor het werpen een blaasontsteking hebben. Klinisch onderzoek van een zeug heeft weinig waarde om een blaasontsteking vast te stellen, omdat er in de meeste gevallen gewoon niets te zien is aan de zeug. Maar de vermenigvuldiging van de bacteriën in de urineblaas leidt tot veranderingen in de urine, die de varkenshouder gemakkelijk zelf kan aantonen met urinesticks. De test wordt uitgevoerd op ochtendurine van zeugen. Als je de zeugen's morgens verstoort of voedert, zullen ze overeind komen en vervolgens urineren. Je vangt de ochtendurine op in plastic potjes en binnen het half uur daarna voer je de Multistixtest uit. Omdat de colibacterie het vaakst leidt tot blaasontstekingen, is de uitslag van de nitriettest doorslaggevend voor de diagnose van blaasontsteking. Met de test kan je ook bloed en suiker in de urine opsporen, net als eiwitten en witte bloedcellen. De urinestrips kan je krijgen bij je dierenarts. De urinestrips kunnen aangevuld worden met kiemkweek uit urine, onderzoek van het urinebezinksel of onderzoek van urineblazen in het slachthuis. Deze extra onderzoeken bieden een goed overzicht van de ziekte op bedrijfsniveau, maar worden in de praktijk helaas zelden uitgevoerd.

Blaasontstekingen komen vaak voor en kosten geld. Daarom is het nuttig om eenmaal per jaar gedurende een bepaalde periode de nitriettest bij elke zeug uit te voeren, om te weten in welke mate je zeugen lijden aan blaasontstekingen. Zeugenbedrijven met tegenvallende vruchtbaarheid zou je zeker moeten testen op blaasontstekingen vooraleer te beslissen of je ze al dan niet verder aanhoudt. ■